

Az FTSK Barlangkutató Szakosztályának 1982. évi jelentése

Vidics Zoltánné

Tartalomjegyzék

X Összefoglalás

Az 1982. évi munkaterv

A tárgyévi munkaterv végrehajtásának értékelése

Hosszu-hegyi Háromlyuku-zsomboly

Francia bánya barlangja

4760 barlangkataszteri egység

Solymári-ördöglyuk

Aggteleki-karsztvidék

Szabadság-barlang

Egyéb tevékenységek Égerszög-Teresztenye térségében

Danco-barlang

Veszettárpás-viznyelő

Budai-hegység hévizes barlangjainak fejlődéstörténete

Buborék-jelenségek nyomai a barlangokban

Szintezés a Ferenc-hegyi-barlangban

Kőzetoldási kísérletek

Cserszegtomaji-kutbarlang

A Megalodus-barlang fejlődéstörténete

/Szak/vélemény a Sátorkő-pusztai-barlang /tovább/kutatásáról

Gyurói szarmata mészkőfeltárások üregei

Rész-beszámoló az Esztramos-hegyi ásatási és természetvédelmi táborról

Rajzmunkák

Mintaleírások - mintagyűjtés

A szakosztály csoporttevékenysége

Beszámoló az Országos Barlangászverseny megrendezéséről

Megfigyelések a Remete-szurdokban

Horváth János: Barlangtérképezés

Libisch Károly: Térképezési módszer

Észrevételek a Libisch-féle térképezési eljáráshoz

x/ A Beszámoló a megjelölt fejezeteket tartalmazza./

Tárgyévi munkaterv

A tárgyévi munkaterv és a végrehajtásának értékelése a jelentésünk 10-18 oldaláig terjed, mely tömörségénél fogva már nem rövidíthető.

Feltáró tevékenység

A feltáró tevékenységünk ismertetése jelentésünk 19-49. oldaláig terjed, mely objektumoként számol be a végzett tevékenységről.

1/ A Hosszu-hegyi Háromlyuku-zsomboly

Fő tevékenységünk a zsomboly kitöltésének felszínre szállítása volt. Erre 56 munkanapot fordítottunk, így a zsomboly mélysége 1-1,2 méterrel növekedett.

2/ Budai-hegység Francia bánya barlangja

Idén elkészítettük a barlang jelenlegi járatainak térképét. Végeztünk hőmérsékletméréseket és készítettünk mintaleírásokat.

3/ 4760 barlangkataszteri egység

A végzett tevékenységünkről a jelentésünk tudományos részében számolunk be.

a/ Buborék-jelenségei nyomai a barlangokban

b/ Szintezés a Ferenc-hegyi-barlangban

c/ Budai hévizes barlangok fejlődéstörténete és mintaleírások - mintagyűjtés című fejezetekben

4/ Szabadság-barlang Égerszög /Aggteleki-hegység/

Idén csak néhány centimétert haladtunk tovább a Pokol végpontján levő munkahelyünkön. A végzett megfigyelésekről beszámolunk. A mellékelt 6 darab fotó a barlang jellegző képződményeit ábrázolja.

Egy-egy mondat erejéig beszámolunk a régi munkahelyeinkről is, melyek a következők: Borz-karszt-barlang, Patkós-barlang, Darázs-barlang, Vizetes-viznyelő, Vizetes melletti ácsolt munkahely, Vadetetés-töbör és a Névtelen-nyelő. Néhány szóval megemlítjük új kutatási helyünket a Tizenharmadik-viznyelőbarlangot, melyről bővebben csak az 1983-as jelentésünkben fogunk foglalkozni.

5/ Danca-barlang Égerszög /Aggteleki-hegység/

Az ideai feltáró tevékenységünk nem vezetett eredményre. A szifon vízszintjének súlyosztásával kísérteztünk. Mellékelünk a régi barlangszakaszról 5 db fotót és az új részből szintén 5 db fotót, melyek hűen ábrázolják a két barlangszakasz közötti jellegkülönbségeket.

6/ Veszettárpás-viznyelő Teresztenye /Aggteleki-hegység/

Ezen a munkahelyen végeztünk kisebb megfigyeléseket és egy új kutató gödör mélyítését kezdtük meg.

7/ Solymári-ördöglyuk

Az idén feltáró tevékenységet nem végeztünk. Az egyéb tevékenységünkről a "Csoporttevékenység" című fejezetben számolunk be.

Tudományos kutatás

1/ A Budai-hegység hévizes barlangjainak fejlődéstörténete - Irta: Kraus Sándor

A budai melegvizek ősi forrásjárataiban jól tanulmányozhatók a kialakulásuk fázisai. A barlangi üregek képződésével, az ezeken megfigyelhető utólagos átalakulásokkal és az ezekből levonható következtetésekkel foglalkozik a tanulmány. A járatok alakját a befoglaló kőzet szerkezete és a régebbi hévizes hatások erősen befolyásolják. A képződmények vizsgálatával legalább két felszálló meleg karsztvizes eredetű időszak különíthető el, ami a jégkor éghajlat- és csapadékváltozásaival hozható összefüggésbe.

2/ Buborék-jelenségek nyomai a barlangokban - Irta: Kraus Sándor

Egy ritka, irodalomban alig tárgyalt, ám érdekes jelenséget, az üregrendszerben mozgó vizekből felszabaduló gázok nyomati tárgyalja a munka. A felfelé szálló buborékok a boltozatok alatt megrekednek, és így a vízszint alatti részekben is "légtéres" részek alakulnak ki. A boltozat megtelése után a felesleges gáz buborékok alakjában tovább vándorol, ferde főté esetén az üreg legfelső részén mozogva. Így jellegzetes osatornák alakulnak ki a barlangokban, aminek helyzetéből többek között az egykori vízszintekre is következtetni lehet.

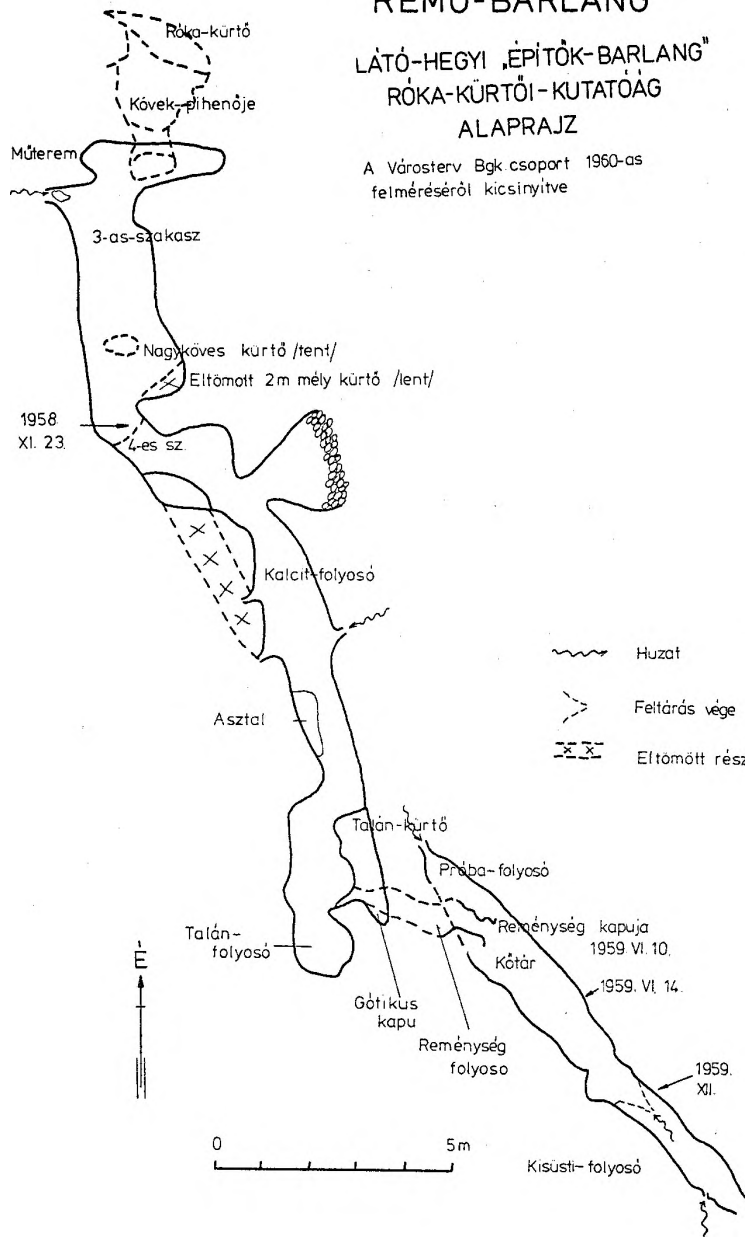
3/ Szintezés a Ferenc-hegyi-barlangban - Irta: Kraus Sándor

A geológiai vizsgálatok során szükségessé vált a Ferenc-hegyi-barlang átlagos talp-

RÉMÓ-BARLANG

LÁTÓ-HEGYI „ÉPÍTŐK-BARLANG” RÓKA-KÜRTŐI-KUTATÓÁG ALAPRAJZ

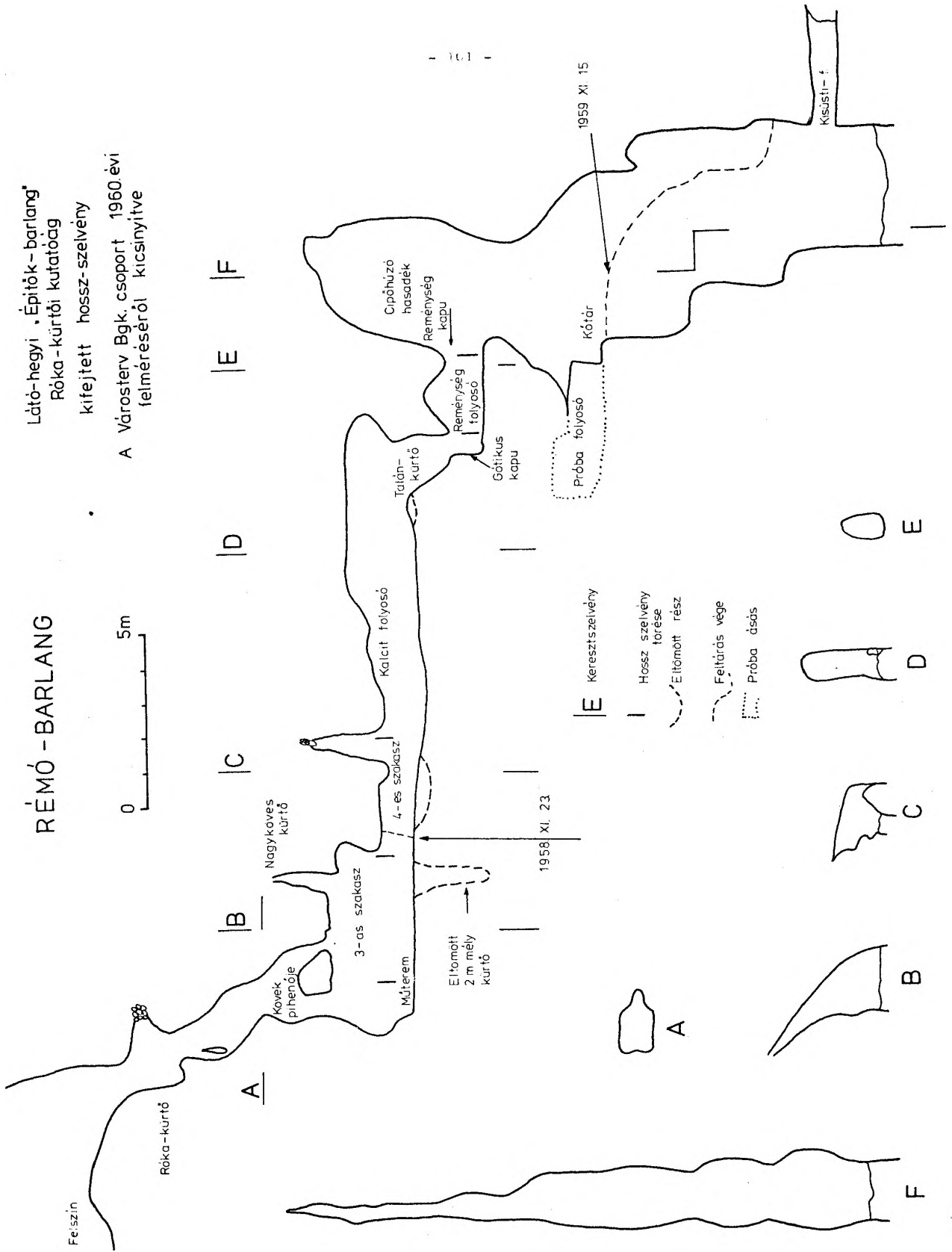
A Várostervezési Btk. csoport 1960-as
felméréséről kicsinyítve

RÉMÓ - BARLANG

Látó-hegyi „Építők – barlang”
Róka – kürtő kutatóg
kifejtett hossz-szelvény

A Várostervezési Btk. csoport 1960. évi
felméréséről kicsinyítve

szintjének megismerése az egykori vízmozgások, a hévizes források és a barlangjáratok közötti összefüggés megállapításához. A közforgalomban levő térképen mélység /magasság/ adatok nincsenek, ezért a kutatócsoport függőzés és vízszintes vonalvezetés segítségével néhány pont bejárathoz viszonyított mélységét meghatározta.

4/ Kőzetoldási kísérletek - Irta: Kraus Sándor

A karsztosodó kőzetek felszínén az atmoszferiliák hatására a kőzet szemcséinek, méret- és szövetjellegeinek megfelelő kipreparálódások történnek. A hévizes és korróziós üregképződés hatására hasonló folyamat játszódik le. Kísérleteket végeztünk a fenti folyamat laboratóriumi modellezésére, aminek során különböző higitású savakban /sósav, ill. ecetsav/ különböző ideig oldottuk a kőzetmintákat. Az eredmények részletes leírását tartalmazza a fejezet, de a következtetések levonásához még további vizsgálatokat és kísérleteket kell majd végezni.

5/ Cserszegtomaji-kutbarlang /Keszthelyi-hegység/ - Irta: Dr. Szunyogh Gábor

A szerző bányamérnök, aki főleg bányabiztosítási problémákkal foglalkozik: munkájából adódóan teljesen más szempontból nézi a barlangot. Megfigyeléseivel a nagyobb termek kialakulására és a körülöttük látható formákra ad magyarázatot. A képződő üregek között visszamaradó oszlopok a fedő kőzetréteg sulya alatt - elsősorban a nagyobb termek körül - megrepednek, illetve összetörhetnek. A barlangban végzett első megfigyelések további problémákat vetnek fel, sőt bányabiztonsági szempontból is lényeges vizsgálatok elvégzését indokolják.

6/ Megalodus-barlang fejlődéstörténete /Gerecse-hegység/ - Irta: Kraus Sándor

A barlang feltételezett fejlődéstörténetét ismerteti a dolgozat. A hasadékok mentén kioldódott üregrendszerben vastag kalcitkiválás keletkezett, amit a miocén vulkanizmus-hoz kapcsolódó hidrotermális oldatok erősen megtámadtak. Hosszabb nyugalmi időszak után a pliocén - pleisztocén meleg karsztvizek nyomultak a barlangba, majd felszíni kapcsolattal kialakulásával erős feltöltődés történt. Az egyes fázisok nyomaival, a sorrendet bizonyító nyomok vizsgálatával is foglalkozik a munka.

7/ Szakvélemény a Sátorkő-pusztai-barlang /további/ kutatásáról - Irta: Kraus Sándor

A Sátorkő-pusztai-barlang, de gyakorlatilag minden hévizes eredetű üregrendszer kutatásának lehetőségeit és a szükséges vizsgálatok felsorolását, utóbbiak némelyikének kissé részletesebb leírását tartalmazza a dolgozat. Elsősorban a speciális szakmai ismeretek nélkül dolgozó csoportok számára ad ötleteket munkájuk továbbfejlesztéséhez, eredményessé tételéhez. Éppen ezért az összegyűjtött eredmények feldolgozási lehetőségeiről alig ejt szót a szerző. Néhány, csak erre a barlangra érvényes javaslat egészíti ki az általános részeket.

/ A gyurói szarmata mészkőfeltárások üregei /Fejér emgye/ - Irta: Kraus Sándor

A Zsámbéki-medence szélén a patak által kialakított völgy laza mészkőből álló falai-ban több üreg található. Jellegzetes rétegbarlangok, szakmai szempontból kis méretűek, ennek ellenére is érdeklődésre tarthatnak számot. Ezeket ismerteti a fejezet.

9/ Részbeszámoló az Esztramos-hegyi ásatási és természetvédelmi táborról - Irta: Kraus Sándor

Egy jegesbarlangban tett, karbonát-kiválásra vonatkozó megfigyelés során a Földvári-barlang montmilch-bevonatának keletkezésére próbál magyarázatot adni a dolgozat. A hideg /jégkori/ időszak beszivárgó vizeinek oldott anyagai nem tudnak cseppkővet kialakító kalcitkristályokká rendeződni, hanem csak montmilch-bevonatot alkottak. Szerző feltételezi, hogy más barlangok bejáratainak közelében előforduló lublinit-kiválás is ha-

sonló okok miatt keletkezik.

10/ Tanulmányut Szlovákiában /1982. július 3-9-ig/ - Irta: Kraus Sándor

Szlovákia egyes forrásmészko-kifejlődésein és néhány, idegenforgalom számára kiúpi-tett barlangban tett látogatásról számolunk be. Szakmai jellegű megfigyeléseket is vé-geztünk, főleg egy hazánkban ismeretlen karsztforrás-típus érdemel említést: a kiváló mésztufa, krátterszerűen körülövi a forrást, így több méter átmérőjű, mély, kürtő ala-kul ki a lapos, magányosan álló tufadomb közepén, de gyakran "parazita-kráterek" for-májában az oldalain is.

11/ Rajzmunkák - Irta: Kraus Sándor

Barlangi és felszíni térképek, szelvények szerkesztéséről, illetve másolásáról és mindezek indokáról szól a fejezet.

12/ Mintaleírások - Irta: Kraus Sándor

A barlangi megfigyelések kiegészítésére laboratóriumi vizsgálatokat is végeztünk. Ezek egyik csoportja a geológiai szempontú makroszkópos leírás. Ebben az évben főleg a Pál-völgyi-barlangból származó mintákat dolgoztuk fel. Beszámolunk a jelenleg már be-gyűjtött minták származási-hely szerinti mennyiségéről is.

Beszámoló jelentés a dorogi "József A+tila" Művelődési Központ "Kadič Ottokár"
Barlangkutató Szakkörének 1982. évi tevékenységéről

Madaras Istvánné

Az 1982. év folyamán kutató-feltáró és egyéb munkánkat az előző évekhez hasonlóan a Sátorkő-pusztai- és Strázsa-barlangoknál végeztük, valamint folytattuk a Pilis-nyer-gi-viznyelőbarlang feltárását és az évközben talált un. András-lika-barlang feltárását. Ez a barlang a felfedezőjéről ideiglenesen az András nevet kapta.

1/ A Sátorkő-pusztai-barlangot csoportunk immár 24 éve kutatja és 1979. év február hó-ban sikerült is a mélyszintről mélyített kutató aknával /1 x 1 m/ az alsó, mélyebb foly-tatásba 16 m mélységgel lejutni, azonban a lecsurgó víz miatt kimosott agyag követke-ztében az akna összeomlott és az ujranyitási munka sem járt sikerrel, emiatt ezt a kuta-tó helyet feladtuk és az év folyamán a kutató aknából és környékéről a régi részben korhadó bányafák és deszkák nagy mennyiségének felszínre szállításával foglalkoztunk. Továbbá a barlangi járatok karbantartását végeztük folyamatosan.

A barlangnál az év során 29 napon át 154 fővel 602 órát tevékenykedtünk, 10 alkalom-mal különböző szervezett csoportok 108 főt kitevő látogatóit fogadtuk és vezettük végig a barlangon. A tényleges kutatómunkát alapvetően azonban a sorozatos illetéktelen beha-tolások, záruk rendbehozási munkái akadályozták.

2/ A Strázsa-barlangnál annak sorozatos felnyitása miatt a kutatómunkát beszüntetni kényszerültünk, a bejárati ajtót becsukva nagymennyiségű törmelékanyaggal eltakartuk, hogy ott a további rongálásokat megakadályozzuk.

3/ A Pilis-nyerg-i-viznyelőbarlangban április hótól kezdve az év végéig szakaszosan hol itt, hol az András-lika-barlangnál folyt a feltáró munka. A barlang folyó mélyítést úgy végeztük, hogy a jelentős -40 m-es mélységből kitermelt üledékanyagot közbülső le-rakó /depó/ helyre helyeztük, ahonnan kis lótszámmal is szakaszosan ki tudtuk a fel-színre szállítani.